

บทที่ 4

กรอบการวิเคราะห์และวิธีการดำเนินการศึกษา

4.1 กรอบการวิเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้กล่าวมาทั้งหมดมากำหนดเป็นแนวทางการวิจัย ตัวแปรที่ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์กับการกำหนดพฤติกรรมการออมและการลงทุนทางการเงิน และปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการเลือกรูปแบบการออมและการลงทุนทางการเงิน แบ่งได้เป็น

ตัวแปรอิสระ

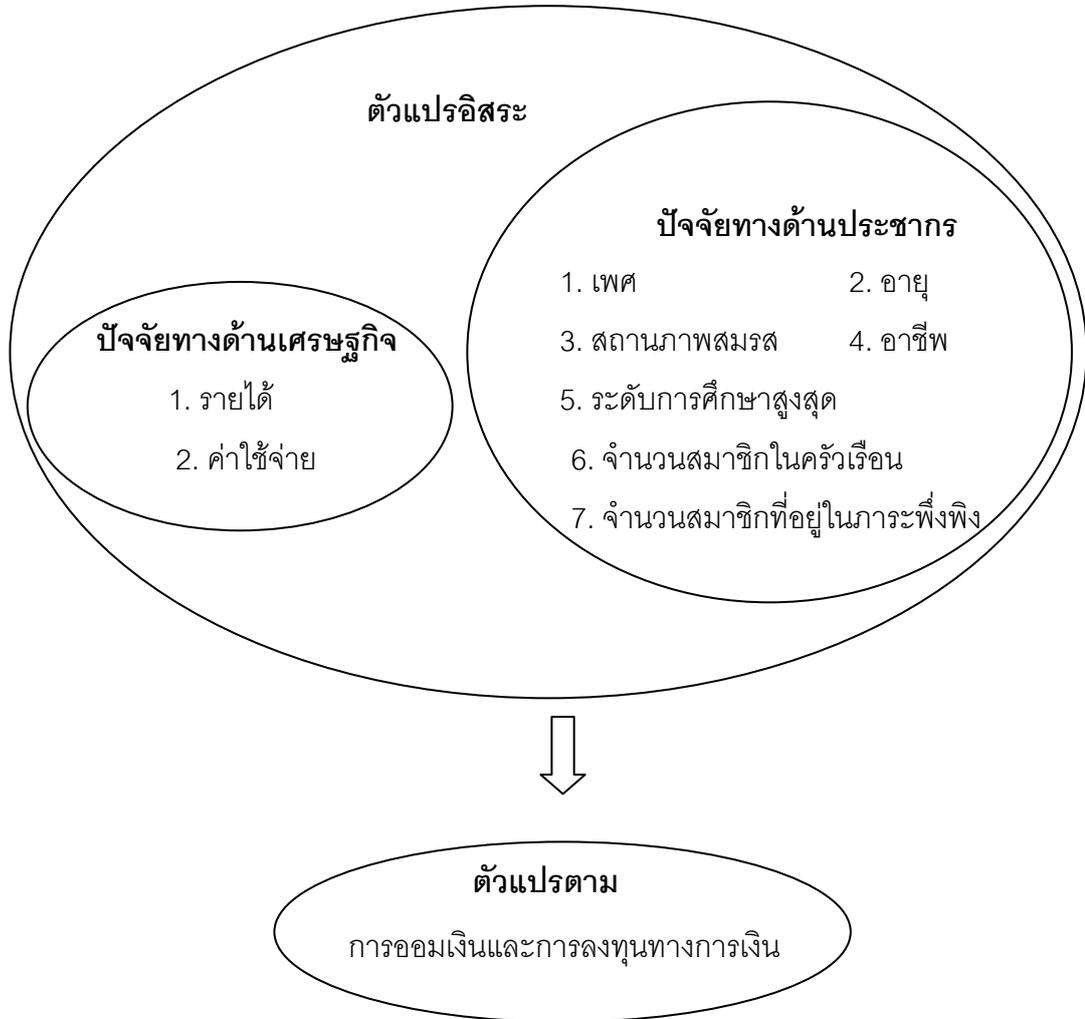
- ปัจจัยด้านประชากร ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพสมรส ระดับผลการศึกษา อาชีพ
- ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย

ตัวแปรตาม

- การออมเงินและการลงทุนทางการเงิน

ภาพที่ 4.1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา : จากการสรุปของผู้วิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา จะนำปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการออมและวัตถุประสงค์ของการออมมาเป็นเหตุผลสนับสนุนในการเลือกออมเงินและลงทุนทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อดูพฤติกรรมและการให้ระดับความสำคัญกับแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกออมเงินและลงทุนทางการเงิน ดังรายละเอียดข้างล่างนี้

4.1.1 ปัจจัยสำหรับการวิเคราะห์รายจ่ายเพื่อการบริโภคและการออม

4.1.1.1 ปัจจัยที่กำหนดการออม

- 1) รายได้พึงใช้จ่าย (Disposable Income) คือรายได้ที่ภาคครัวเรือนได้รับหักด้วยภาษีเงินได้ส่วนบุคคล (Personal Income Tax) เป็นระดับรายได้ที่สามารถนำไปใช้จ่ายในการบริโภคและการเก็บออม
- 2) สินทรัพย์ของผู้บริโภค สินทรัพย์ที่ถือครองอยู่มีสภาพคล่องสูงหรือต่ำไม่เท่ากัน พิจารณาจากความยากง่ายและอัตราความเสี่ยงด้านมูลค่าในการเปลี่ยนเป็นเงินสด
- 3) สินค้าคงทนที่ผู้บริโภคมีอยู่ สินค้าที่ผู้บริโภคซื้อ มีอยู่ 2 ชนิด คือ สินค้าคงไม่ทน (nondurable goods) เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และของใช้หมดเปลืองอื่น รายจ่ายส่วนนี้มีระดับสม่ำเสมอค่อนข้างแน่นอน ส่วนสินค้าประเภทคงทน (durable goods) เช่น รถยนต์ โทรทัศน์ ตู้เย็น เครื่องเรือน เป็นต้น หากช่วงเวลาใดครัวเรือนครองสินทรัพย์คงทนไว้มากและยังมีสภาพใช้งานได้ดี รายจ่ายเหล่านี้จะอยู่ในระดับต่ำ
- 4) การคาดการณ์ของผู้บริโภค สิ่งที่ผู้บริโภคคาดการณ์ในอนาคต เช่น รายได้ ราคาสินค้า ปริมาณสินค้า เป็นต้น เป็นการคาดการณ์ที่มีผลต่อการบริโภคและการออมในปัจจุบัน หากคาดการณ์ว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นในอนาคตก็จะลดการออมและเพิ่มการบริโภคในปัจจุบัน ส่วนการคาดการณ์เกี่ยวกับราคาสินค้า หากคาดว่าราคาสินค้าจะสูงขึ้นในอนาคต ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าเหล่านั้นเพิ่มมากขึ้น
- 5) สินเชื่อเพื่อการบริโภคและอัตราดอกเบี้ย ณ ระดับรายจ่ายที่เท่ากัน กรณีที่สังคมมีการให้สินเชื่อเพื่อการบริโภคในรูปของการจ่ายเงินดาวน์ต่ำและดอกเบี้ยต่ำ จะจูงใจให้มีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในอัตราที่สูงขึ้น ในขณะที่เดียวกันย่อมทำให้ผู้บริโภคมีหนี้สินและภาระชำระหนี้ภายหลังเพิ่มขึ้น ทำให้ความสามารถในการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการออมในอนาคตลดลง

- 6) ค่านิยมทางสังคม (Social Value) เป็นคุณค่าที่สังคมกำหนดไว้ว่าเป็นสิ่งที่น่าประพฤติปฏิบัติ โดยไม่คำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม หากค่านิยมทางสังคมให้ความสำคัญกับวัตถุ จะทำให้ผู้บริโภคบางกลุ่มมุ่งการใช้จ่ายบริโภคในสินค้าฟุ่มเฟือยที่มีราคาสูง ทำให้สังคมนั้นมีการบริโภคในระดับสูงแต่การออมอยู่ระดับต่ำ
- 7) อัตราเพิ่มของประชากรและโครงสร้างอายุประชากร ถ้าอัตราการเพิ่มของประชากรอยู่ในระดับสูง รายจ่ายเพื่อการบริโภคจะเพิ่มในอัตราสูง โครงสร้างอายุของประชากรก็มีอิทธิพลต่อรายจ่ายเพื่อการบริโภคและการออม หากจำนวนประชากรวัยทำงานเทียบกับประชากรทั้งหมดมีสัดส่วนต่ำ การใช้จ่ายเพื่อการบริโภคจะมีมาก เพราะประชากรที่ไม่อยู่ในวัยทำงานแม้จะไม่มีรายได้แต่ก็ยังคงต้องมีการบริโภค

4.1.1.2 ปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อการกำหนดการออม

- 1) การมีหรือไม่มีเสถียรภาพด้านราคา (Price Stability) หรือระดับราคา หรือภาวะเงินเฟ้อ การที่ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้ประชาชนมีรายจ่ายที่มากขึ้นต่อการบริโภคที่เท่าเดิม ส่งผลต่อระดับการออมที่ลดลง
- 2) ปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ หากปริมาณเงินในระบบมีเพิ่มมากขึ้น ระดับการออมก็ย่อมเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย
- 3) ภาวะภาษี รายได้ที่ใช้จ่ายได้จริง คือ รายได้ทั้งหมดหักภาระภาษี ทั้งภาษีทางตรงและภาษีทางอ้อม (ภาษีดอกเบียร์ และเงินปันผล) หากมีภาวะภาษีที่สูงขึ้น จะส่งผลให้รายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงมีจำนวนลดลง การออมก็จะลดลงด้วย
- 4) จำนวนสาขาของสถาบันการเงินหรือแหล่งเงินออมอื่นๆ หากการเข้าถึงของสถาบันการเงินทำได้ง่าย ย่อมเป็นสิ่งจูงใจและให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการออม

4.1.1 3 วัตถุประสงค์การออม

- 1) เพื่อใช้จ่ายในยามชรา เป็นเหตุผลสำคัญที่สุดที่บุคคลทั่วไปออมเงินไว้ใช้ในยามชรา ซึ่งเมื่อเข้าสู่วัยเกษียณ ไม่สามารถทำงานได้ แต่ยังจำเป็นต้องมีการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคอยู่ หากไม่มีการ

เก็บออมหรือเก็บออมไม่เพียงพอ รายได้ก็จะลดลงหรืออาจหมดไปไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย จึงจำเป็นต้องเริ่มออมตั้งแต่วัยทำงาน ขณะที่ยังหารายได้ได้อยู่

2) เพื่อใช้จ่ายยามฉุกเฉิน หมายถึง เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด จึงต้องมีการใช้จ่ายอย่างกะทันหัน อาจจะเป็นเงินจำนวนมาก หากเกิดภัยธรรมชาติ หรือเกิดการประสพอุบัติเหตุ หรือในยามเจ็บป่วย

3) เพื่อใช้จ่ายสำหรับการศึกษา เป็นการเก็บออมเพื่อการศึกษาของตนเองในระดับที่สูงขึ้น หรืออาจเป็นการออมเพื่อการศึกษาของบุตรหลานในอนาคต

4) เพื่อใช้จ่ายซื้อสินค้าหรือที่อยู่อาศัย สำหรับผู้ที่ยังไม่มีทรัพย์สินถาวรเป็นของตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องเริ่มที่จะต้องเริ่มทำการออมเงินเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย รถยนต์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีพในอนาคต

5) เพื่อหลักประกันในอนาคต ในกรณีนี้ หมายถึง การออมเพื่อประสงค์จะทำประกันชีวิตในอนาคตเมื่อมีความพร้อมทางการเงิน รวมไปถึงการทำประกันอุบัติเหตุ

6) เพื่อหาประโยชน์และรายได้ หมายถึง การได้มาซึ่งผลตอบแทนที่สูงจากการออม อาจได้มาในรูปแบบของดอกเบี้ย เงินปันผล ส่วนลด การออมลักษณะนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มผู้มีรายได้สูง

7) เพื่อกิจกรรมทางสังคม สังคมมีวัฒนธรรมการดำรงชีวิตแบบเกื้อหนุนและพึ่งพากันในหมู่เครือญาติและคนรู้จัก จึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับกิจกรรมทางสังคมหลายประเภท เช่น งานบุญ งานแต่งงาน งานวันเกิด งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวช งานมงคลสมรส เป็นต้น

8) เพื่อใช้เป็นทุนในการประกอบธุรกิจส่วนตัว ผู้ที่มีรายได้ประจำ หากมีความต้องการมีธุรกิจเป็นของตนเอง ก็จะมีเริ่มเก็บออมและหาช่องทางในการประกอบธุรกิจ หรือผู้ที่มีธุรกิจของตนเองอาจมีความต้องการขยายขนาดธุรกิจให้ใหญ่ขึ้นโดยใช้เงินจำนวนนี้ หรือใช้เงินจำนวนนี้เป็นหลักประกันในการกู้ยืมเพื่อขยายธุรกิจ

9) เพื่อกิจกรรมอื่นๆ เป็นการออมเงินในส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันทั้งหมด หากมีความต้องการพักผ่อนท่องเที่ยว ไม่ว่าจะไปในประเทศหรือต่างประเทศ ก็จะสามารถนำเงินก้อนนี้ไปใช้ได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงวัยเกษียณ หรืออาจเป็นการเก็บออมไว้ใช้ในพิธีมงคลสมรส เป็นต้น

10) เพื่อเป็นมรดกให้บุตรหลาน ค่านิยมของสังคมไทยบิดามารดา มักจะเก็บออมไว้เป็นมรดกให้กับบุตรหลานไว้ใช้จ่ายในอนาคต

จากปัจจัยและวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดรูปแบบการเลือกออมเงินและลงทุนทางการเงินต่อรูปแบบการออมและการลงทุนในแต่ละประเภทได้ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

ปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการออมเงินและการลงทุนทางการเงิน

รูปแบบการออม/ การลงทุน	ปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการออมเงินและการลงทุนทางการเงิน						
	ดอกเบี้ย	เงินปัน ผล	ลดหย่อน ภาษี	เก่ง กำไร	ลุ้น รางวัล	คุ้มครอง ชีวิต	เกษียณ อายุ
สะสมทรัพย์	/						
ฝากประจำ	/						
สลากออมสิน/ธกส.	/				/		
ประกันชีวิต						/	/
สหกรณ์ออมทรัพย์	/	/					
กองทุนสำรองเลี้ยง ชีพ	/						/
กบข.	/						/
กองทุนรวม		/					
RMF/LTF			/				/
อสังหาริมทรัพย์				/			
หุ้น		/		/			
ทองคำ				/			

ที่มา จากการสรุปของผู้วิจัยที่ได้จากการศึกษา

4.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

การพรรณนา โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ปริมาณการออม ปริมาณการลงทุน มาวิเคราะห์สถานการณ์การออมและสัดส่วนการออมในอดีตที่ผ่านมา นำมาอธิบายรายละเอียดของข้อมูลสถิติที่รวบรวมได้และแต่ละตัวแปรที่เกี่ยวข้อง เช่น อัตราดอกเบี้ย รายได้ ค่าใช้จ่าย และอัตราเงินเฟ้อของอดีตที่ผ่านมาตั้งแต่ ปี 2544-2550 ว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด รวมไปถึงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (การออกแบบสอบถาม) ที่เก็บรวบรวมได้มาใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือทางสถิติ ทำการทดสอบหาค่า Z-test เพื่อหาช่วงของการยอมรับสมมติฐานการทดสอบความแตกต่างและหาค่าของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมการออมเงินและการลงทุนทางการเงิน

ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการเก็บข้อมูลปฐมภูมิโดยการแจกแบบสอบถามจะทำการวิเคราะห์ ดังนี้

1. แบบสอบถามส่วนที่ 1 วิเคราะห์หาค่าความถี่ของข้อมูลกลุ่มประชากรศาสตร์โดยคิดเป็นจำนวนและร้อยละเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลของทั้งสองกลุ่มตัวอย่าง

- ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการอธิบายข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ในส่วนที่ 1 อาทิเช่น ด้านเพศ สถานภาพการสมรส อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ฯลฯ

$$P = \frac{n}{N} \times 100$$

โดยที่	P	คือ	ค่าร้อยละ
	n	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในเงื่อนไข
	N	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

- ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้หาค่าที่เป็นตัวแทนของชุดข้อมูลหนึ่งๆ โดยมีสูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

โดยที่ $\sum x$ คือ ผลบวกของคะแนนทั้งหมด
 N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

- ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Arithmetic Mean) เป็นการคิดค่าเฉลี่ยกรณีที่ข้อมูลแต่ละตัวมีความสำคัญไม่เท่ากัน มีสูตรดังนี้

$$\bar{X}_{wi} = \frac{\sum xiwi}{\sum wi}$$

โดยที่ wi = ค่าน้ำหนักของข้อมูลแต่ละตัว

2. แบบสอบถามส่วนที่ 2 วิเคราะห์หาระดับนัยสำคัญทางสถิติของปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมการออมเงินและการลงทุนของกลุ่มพนักงานสถาบันการเงินและกลุ่มข้าราชการ โดยการหาค่าสัดส่วนและทดสอบระดับนัยสำคัญโดยการหาค่า Z-test

การคำนวณค่าสัดส่วน (P) มีสูตรดังนี้

$$P = \frac{\sum x}{N}$$

โดยที่ $\sum x$ คือ ผลบวกของคำตอบในแต่ละตัวเลือกทั้งหมด
 N คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

สูตรการคำนวณหาค่า Z-test ดังนี้

$$Z = \frac{(P_1 - P_2) - (\pi_1 - \pi_2)}{\sqrt{\bar{P}(1 - \bar{P})\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

ซึ่งค่า $(\pi_1 - \pi_2)$ มีค่าเท่ากับ 0 ตามสมมติฐาน $H_0 : \pi_1 = \pi_2$

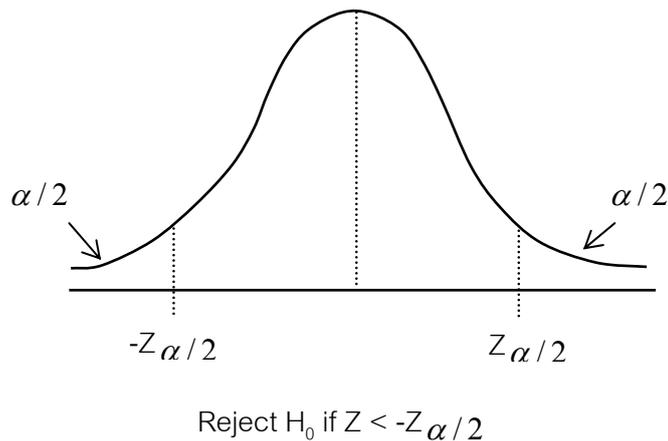
$$\bar{P} = \frac{n_1 P_1 + n_2 P_2}{n_1 + n_2}$$

n_1 คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 1

n_2 คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ 2

ภาพที่ 4.2

ภาพแสดงช่วงของการยอมรับสมมติฐานการทดสอบตามค่า Z-test

ที่มา <http://econ.tu.ac.th/class/archan/Supachai/MBE628/Handout/Topic%2010%20Two%20Parameters.pdf>

จากภาพที่ 4.2 หากค่า Z-test ที่ได้จากการทดสอบมีค่าอยู่ระหว่าง $-Z_{\alpha/2}$ ถึง $Z_{\alpha/2}$ จึงทำการยอมรับสมมติฐาน แต่หากค่าที่ทดสอบได้อยู่นอกช่วง $-Z_{\alpha/2}$ ถึง $Z_{\alpha/2}$ จะปฏิเสธสมมติฐานการทดสอบ

3. แบบสอบถามส่วนที่ 3 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของประชากรรวม และประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการให้ความสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกออมเงินและลงทุนทางการเงิน ซึ่งค่าเฉลี่ยที่ได้จะนำมาเทียบกับเกณฑ์ในการพิจารณาปัจจัย โดยมีวิธีการคำนวณ ดังนี้

การวัดตัวแปรที่ศึกษาระดับการให้ความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกออมเงินและลงทุนทางการเงิน โดยคำถามที่ใช้จะเป็นรูปแบบสเกลแบบต่อเนื่อง (Linkert Scale) โดยข้อความที่ให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาเป็นข้อคำถามทางบวกจึงให้คะแนนดังนี้ (กัลยา วานิชย์ บัญชา , 2546, น.33)

ถ้าผู้ตอบเลือก	ปัจจัยที่สำคัญมากที่สุด	ให้คะแนนเป็น 5 คะแนน
ถ้าผู้ตอบเลือก	ปัจจัยที่สำคัญมาก	ให้คะแนนเป็น 4 คะแนน
ถ้าผู้ตอบเลือก	ปัจจัยที่สำคัญปานกลาง	ให้คะแนนเป็น 3 คะแนน
ถ้าผู้ตอบเลือก	ปัจจัยที่สำคัญน้อย	ให้คะแนนเป็น 2 คะแนน
ถ้าผู้ตอบเลือก	ปัจจัยที่สำคัญน้อยที่สุด	ให้คะแนนเป็น 1 คะแนน

การแจกแจงความถี่ จะใช้คะแนนเฉลี่ย แบ่งระดับความสำคัญของปัจจัยออกเป็น 5 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ยทางเลขคณิต (Arithmetic Mean) เพื่อหาความกว้างของชั้นเพื่อใช้ในการตีความข้อมูลที่ได้จะสูตรเพื่อหาค่า ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{Rang} &= (\text{Max} - \text{Min}) / N \\ &= (5-1) / 5 = 0.8 \end{aligned}$$

ดังนั้นสามารถกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาระดับความสำคัญของปัจจัยได้ดังนี้

- ระดับความสำคัญ 4.21 – 5.00 แสดงว่า ปัจจัยมีความสำคัญมากที่สุด
- ระดับความสำคัญ 3.41 – 4.20 แสดงว่า ปัจจัยมีความสำคัญมาก
- ระดับความสำคัญ 2.61 – 3.40 แสดงว่า ปัจจัยมีความสำคัญปานกลาง
- ระดับความสำคัญ 1.81 – 2.60 แสดงว่า ปัจจัยมีความสำคัญน้อย
- ระดับความสำคัญ 1.00 – 1.80 แสดงว่า ปัจจัยมีความสำคัญน้อยที่สุด

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการออมของพนักงานกลุ่มสถาบันการเงินเปรียบเทียบกับกลุ่มข้าราชการ เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดความแตกต่างของการออมของทั้ง 2 กลุ่ม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ดังต่อไปนี้

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นการศึกษาเชิงปริมาณในข้อมูลด้านระดับการออม เช่น รายได้ การใช้จ่าย อัตราดอกเบี้ยเงินฝาก อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อ โดยนำมาพรรณนาให้เห็นถึงภาวะการออมในอดีตที่ผ่านมาของภาคครัวเรือนของประเทศไทยและของกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาแนวโน้มการออมซึ่งเป็นการศึกษาในช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2550 รวมทั้งสิ้น 7 ปี โดยมีการรวบรวมข้อมูลจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ เพื่อให้เห็นถึงภาพรวม และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ปริมาณการออมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยการเก็บข้อมูลจากการสำรวจโดยการออกแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและปัจจัยกำหนดการออมกับกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มพนักงานในสถาบันการเงิน และ กลุ่มข้าราชการ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อดูความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อการออมและปัจจัยที่ทำให้การออมแตกต่างกันใน 2 กลุ่ม โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.4.1 การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง¹

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กลุ่มพนักงานในสถาบันการเงิน และ กลุ่มข้าราชการ ช่วงวัยทำงาน อายุ 23-60 ปี ที่อาศัยและทำงานในกรุงเทพมหานคร

ในการกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ กลุ่มพนักงานในสถาบันการเงิน 300 คน และ กลุ่มข้าราชการ 300 คน ที่อาศัย และทำงานในกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดช่วงอายุที่จะทำการศึกษาในวัยทำงาน คือ ช่วงอายุ 23- 60 ปี โดยการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อ

---

¹ ดูความหมายและวิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างได้ในภาคผนวก ข.

ทราบขนาดของประชากรเพื่อหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างน้อยที่สุดที่ยอมรับได้ว่ามากพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดโดยใช้วิธีการคำนวณเพื่อหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม โดยใช้ทฤษฎีของ ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ซึ่งมีสูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร (คือจำนวนพนักงานสถาบันการเงินจำนวน 121,256 คน และข้าราชการจำนวน 1,939,158 คน รวม 2,060,414 คน (ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทยและสำนักคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ))

e = ค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05

จะได้กลุ่มตัวอย่างประชากร

$$n = \frac{2,060,414}{1 + 2,060,414 \times (0.05)^2}$$

$$n = 399.97$$

$$n = 400 \text{ คน}$$

ในการเลือกกลุ่มตัวอย่างของสถาบันการเงินและหน่วยงานราชการจะใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอาศัยหลักความน่าจะเป็น

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์²

จำนวนประชากรหลักร้อยละใช้กลุ่มตัวอย่าง 15-30%

จำนวนประชากรหลักพันใช้กลุ่มตัวอย่าง 10-15%

---

² ดร.อิศรภรณ์ รินโธสง. (สิงหาคม 2548). เอกสารประกอบรายวิชาการวิจัยทางการศึกษา. บทที่ 12 น.47.

จำนวนประชากรหลักหมื่นใช้กลุ่มตัวอย่าง 5-10%

จำนวนธนาคารทั้งหมดในประเทศไทย	26	แห่ง
จำนวนบริษัทหลักทรัพย์	41	แห่ง
จำนวนบริษัทหลักทรัพย์จัดการกองทุน	23	แห่ง
จะได้กลุ่มตัวอย่างสถาบันการเงิน	$90 \times 15\% = 13$	แห่ง แห่งละ 24 ชุด รวม 312 ชุด
จะได้จำนวนหน่วยงานราชการทั้งหมด	$284 \times 15\% = 42$	แห่ง แห่งละ 8 ชุด รวม 336 ชุด
รวมหน่วยงานทั้งหมด	55 แห่ง	รวมทั้งสิ้น 648 ชุด

4.4.2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในที่นี้คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยนี้ โดยแบบสอบถามจะมีการแบ่งหัวข้อใหญ่ ๆ ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส และอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตลอดจนจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนสมาชิกที่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ระดับการศึกษาสูงสุด ลักษณะที่อยู่อาศัย รายได้รวมต่อเดือน (หลังหักภาษี) รายจ่ายรวมต่อเดือน ประเภทของรายได้และรายจ่าย โดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)
- ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมในด้านการออมเงินและการลงทุนทางการเงิน เกี่ยวกับปริมาณ รูปแบบ และวัตถุประสงค์การออมในการออมเงินและการลงทุนทางการเงิน โดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)
- ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออม ในด้านระดับการออม รูปแบบการออม และวัตถุประสงค์การออมโดยเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List)

4.4.3 การแปรข้อมูลจากแบบสอบถาม

การแปรข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ จะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คือ โปรแกรม SPSS มาเป็นโปรแกรมหลักในการแปรข้อมูล โดยหลังจากเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามครบตามจำนวนแล้ว จะมีขั้นตอนในการแปรข้อมูล ดังต่อไปนี้

- การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม และแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก
- การลงรหัส (Coding) นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้ว มาลงรหัสตามที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า
- การประมวลผลข้อมูล (Processing) นำข้อมูลที่ลงรหัสแล้วมาบันทึกโดยใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คือ โปรแกรม SPSS V.15 โดยการทดสอบหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับนัยสำคัญทางสถิติโดยการทดสอบ Z-test เพื่อหาค่าของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่มีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมการออมที่ทำให้มีระดับการออมแตกต่างกัน